

राजर्षी शाहू महाविद्यालय (स्वायत्त), लातूर
बी.ए. प्रथम वर्ष अभ्यासक्रम २०२१-२२

सत्र: पहिले

पेपर क्र: १ (प्रात्यक्षिक)

पेपरचे नाव: भारतीय शास्त्रीय संगीत

पेपर कोड: U – MUS-११४

एकूण गुण: ७५

क्रेडीट: ०३

● उद्दिष्टे:

- १ बडाख्याल व छोटाख्याल आलाप तानासह गाता येण्याची क्षमता निर्माण होणे.
- २ विविध रागातील छोटाख्यालामध्ये आलाप तान घेता येणे.
- ३ विविध तालात अलंकार गाता यावेत.
- ४ सरगम व लक्षणगीताच्या माध्यमातून उपशास्त्रीय गीतप्रकार गाता यावेत.
- ५ विविध तालाची पढंत करता यावी.

● निष्पत्ती:

१. बडाख्याल व छोटाख्यालाची व्यवस्थित मांडणी करता येईल.
२. आलाप व तानासह छोटाख्यालाची प्रस्तूती करता येईल.
३. विविध तालात स्वरांलंकार गाता येतील
४. शास्त्रीय संगीतातील विविध गीतप्रकार गाता येतील.

● अभ्यासक्रम:

प्रकरण १ - विस्तृत अध्ययनासाठी राग

१. यमन (बडाख्याल)

प्रकरण २- संक्षिप्त अध्ययनासाठी राग (छोटाख्याल)

१. दुर्गा
२. काफी

प्रकरण ३ - अलंकार तालात गाणे(प्रत्येकी ३ अलंकार)

१. तिनताल
२. दादरा
३. रुपक

प्रकरण ४ - गीतप्रकार

१. सरगमगीत
२. लक्षणगीत

प्रकरण ५ - ताल परिचय (एकपट लय)

१. तिनताल
२. झपताल
३. एकताल

राजर्षी शाहू महाविद्यालय (स्वायत्त), लातूर
बी.ए. प्रथम वर्ष अभ्यासक्रम २०२१-२२

सत्र: पहिले

पेपर क्र: २ (थेरी)

पेपरचे नाव: भारतीय शास्त्रीय संगीत

पेपर कोड: U – MUS-११५

एकूण गुण: ७५

क्रेडीट: ०३

● उद्दिष्टे:

१. पेपर क्र. १ प्रात्यक्षिक मधील रागांची शास्त्रीय माहिती सांगता येणे.
२. ताल लिपीबद्ध करण्यासाठी लिपी समजून घेणे
३. विविध रागांचे स्वरलेखन कसे करावे हे समजून घेणे.
४. विविध सांगितिक व्याख्या समजून घेणे
५. संगीतातील विविध कलावंतांनी तयार केलेल्या लिपींचे तुलनात्मक अध्ययन करणे.
६. विविध कलावंतांच्या चरित्रातून त्यांनी केलेले संगीतातील कार्य, केलेला रियाज, गरु कडून घेतलेली तालीम व भारतीय संगीतातील योगदान समजून घेणे.
७. घराण्याविषयी माहिती समजून घेणे

● निष्पत्ती:

१. शास्त्रीय संगीतातील विविध रागांची शास्त्रीय माहिती लिहिता व सांगता येईल.
२. लिपीची माहिती झाल्यामुळे विविध ताल लिपीबद्ध करता येतील.
३. विविध राग स्वर लिपीबद्ध करता येतील.
४. लिपीची तुलनात्मकदृष्ट्या केलेली विभागणी सांगता येईल.
५. विविध चरित्रांच्या माध्यमातून परिश्रमाला पर्याय नाही याची जाणीव होईल.
६. घराण्याच्या निर्मिती विषयी माहिती होईल.

● अभ्यासक्रम:

प्रकरण १ - अभ्यासक्रमातील प्रात्यक्षिक पेपर क्र. १ मधील रागांची विस्तृत माहिती.

प्रकरण २ - ताल परिचय (एकपट)

१. तीनताल २. झपताल ३. एकताल

प्रकरण ३- व्याख्या

संगीत, स्वर, थाट, पक्कड, अलंकार, सप्तक, ताल, मात्रा, खंड, अवर्तन, लय, सम, काल, सरगम, लक्षणगीत, वर्ज्यस्वर

प्रकरण ४ - चरित्र

१. पं. ओंकारनाथ ठाकूर २. किशोरीताई अमोणकर

प्रकरण ५ - संगीतातील घराणी

१. घराणा म्हणजे काय ?
२. घराण्याचा संक्षिप्त इतिहास
३. ग्वाल्हेर, आग्रा, किराणा, जयपूर या घराण्यातील प्रसिद्ध गायकांची दोन नावे

राजर्षी शाहू महाविद्यालय (स्वायत्त), लातूर

बी.ए. प्रथम वर्ष अभ्यासक्रम २०२१-२२

सत्र:दुसरे

पेपर क्र: ३ (प्रात्यक्षिक)

पेपरचे नाव: भारतीय शास्त्रीय संगीत

पेपर कोड: U – MUS-२१४

एकूण गुण: ७५

क्रेडीट: ०३

● उद्दीष्टे:

१. विविध रागातील बडे व छोटे ख्याल, सरगम, लक्षणगीत,इ. गीतप्रकार त्या त्या कलाप्रकाराच्या अनुषंगाने गायन करण्याची क्षमता निर्माण होणे.
२. संगीतातील विविध ताल एकपट व दुप्पट लयीसह पढंत करण्याची क्षमता निर्माण करणे.

● निष्पत्ती:

१. संगीतातील विविध रागातील बडे व छोटे ख्याल सरगम, लक्षणगीत, या गीत प्रकारांचे गायन करता येईल.
२. ताल एकपट व दुप्पट लयीमध्ये पढंत करता येतील.

● अभ्यासक्रम:

प्रकरण १ - विस्तृत अध्ययनासाठी राग

१. भूप (बडाख्याल- दोन आलाप व एक तानासह)

प्रकरण २ - छोटाख्याल (तीन आलाप व दोन तानासह)

१. वृंदावनी सांरग २. भिमपलास

प्रकरण ३ - तालबद्ध अलंकार – (प्रत्येकी पाच अलंकार)

१. झपताल २. एकताल ३. रूपक. ४. केरवा

प्रकरण ४ - अभ्यासक्रमातील रागापैकी एक धृपद व एक तराणा

प्रकरण ५ - तालपरिचय (एकपट व दुप्पट)

१. चौताल २. रूपक . ३ झपताल

राजर्षी शाहू महाविद्यालय (स्वायत्त), लातूर

बी.ए. प्रथम वर्ष अभ्यासक्रम २०२१-२२

सत्र:दुसरे

पेपर क्र: ४ (थेरी)

पेपरचे नाव: भारतीय शास्त्रीय संगीत

पेपर कोड: U – MUS-२१५

एकूण गुण: ७५

क्रेडीट: ०३

● उद्दीष्टे:

१. प्रात्याक्षिक पेपर क्र.३ मधील रागांची शास्त्रीय माहिती अभ्यासपुर्वक लिहीण्याची क्षमता निर्माण होणे.
२. एकपट लयकारीमध्ये ताल लिपीबध्द करता येणे.
३. स्वर लिपीचा अभ्यास करणे
४. भारतीय संगीतातल्या विविध गीतप्रकाराची माहिती अभ्यासपुर्वक लिहीण्याची क्षमता निर्माण करणे
५. विविध कलावंतांच्या चरित्रामधून त्यांच सांगितीक योगदान, कार्य यशस्वीता, याची माहिती समजून घेणे.
६. घराण्याविषयी माहिती समजून घेणे.

● निष्पत्ती:

१. प्रात्याक्षिक पेपर क्र.३ मधील रागांची शास्त्रीय माहिती अभ्यासपुर्वक लिहीण्याची क्षमता निर्माण होईल.
२. एकपट लयकारीमध्ये ताल लिपीबध्द करता येतील.
३. स्वर लिपीचा अभ्यास करता येईल.
४. भारतीय संगीतातल्या विविध गीतप्रकाराची माहिती अभ्यासपुर्वक लिहीण्याची क्षमता निर्माण करता येईल
५. विविध कलावंतांच्या चरित्रामधून त्यांच सांगितीक योगदान, कार्य, यशस्वीता, याची माहिती समजून घेता येईल.
६. घराण्याविषयी माहिती समजून घेता येईल.

● अभ्यासक्रम:

प्रकरण १ - अभ्यासक्रमातील पेपर क्र.३ मधील रागांची शास्त्रीय माहिती

प्रकरण २ - तालपरिचय (पेपर क्र.३ मधील सर्व ताल एकपट लयीमध्ये लयीमध्ये

लिपीबध्द प्रकरण ३ - खालील गीतप्रकाराची माहिती

१. धृपद
२. तारण

प्रकरण ४- चरित्र

१. उ.अल्लारखो
२. बाळकृष्णबूवा इचलकरंजीकर

प्रकरण ५ - ग्वाल्हेर घराण्याचा संक्षिप्त इतिहास

प्रकरण ६ - महाराष्ट्रातील विविध गीतप्रकार

१. आरती
२. पोवाडा
३. लोकगीत
४. भावगीत
५. भक्तीगीत
६. भजने

राजर्षी शाहू महाविद्यालय (स्वायत्त), लातूर

बी.ए. प्रथम वर्ष अभ्यासक्रम २०२१-२२

संदर्भ ग्रंथ

१. हिंदुस्थानी संगित पध्दती (भाग १.२)	-	प.वि.ना. भातखंडे
२. संगीत विशारद		पं. लक्ष्मी नारायण गर्ग
३. राग परिचय (भाग १.२.३)		पं. हरिश्चंद्र श्रीवास्तव
४. ताल परिचय (भाग १.२.३)		पं. हरिश्चंद्र श्रीवास्तव
५. तबला		श्री अरविंद मुळगावकर

